

vivere volumus. Nam et apostolus Paulus dicit se habere concupiscentiam dissolvi et esse cum Christo¹: ingemiscit tamen gravatus et non vult exspoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur mortale a vita². Et huic Dominus dilectori suo: « Cum senueris, inquit, extends manus tuas, et alius » te cinget, et ducet quo tu non vis. Hoc enim ei dixit, » significans qua morte clarificaturus erat Deum³. Extends, inquit, manus tuas, » hoc est, crucifigeris. Ad hoc autem ut venias, « alius te cinget, et ducet, » non quo vis, sed « quo non vis. » Prius dixit quod fieret, et deinde quomodo fieret. Non enim crucifixus, sed utique crucifigendus quo nollet est ductus: nam crucifixus non quo volebat abiit, sed potius quo volebat. Solutus quippe a corpore volebat esse cum Christo, sed si fieri posset, præter mortis molestiam vitam concupiscebat æternam: ad quam molestiam nolens ductus est, sed ab ea volens e ductus est: nolens ad eam venit, sed volens eam vicit; et reliquit hunc infirmitatis affectum quo nemo vult mori, usque adeo naturalem, ut eum beato Petro nec senectus auferre potuerit, cui dictum est: « Cum senueris, duceres quo » non vis. » Propter nos consolandos hunc etiam in se transfiguravit ipse Salvator, dicens: « Pater, si fieri potest, » transeat a me calix iste⁴: qui utique mori venerat, nec habebat mortis necessitatem, sed voluntatem, potestate positurus animam suam, et rursus eam potestate sumpturus⁵. Sed molestia quantacumque sit mortis, debet eam vincere vis amoris, quo amatur ille qui cum sit vita nostra, etiam mortem voluit perferre pro nobis. Nam si nulla esset mortis vel parva molestia, non esset tam magna Martyrum gloria. Sed si Pastor bonus qui posuit animam suam pro ovibus suis⁶, ex ipsis ovibus suis, tam multos sibi

¹ Philip. 1, 23. ² 2 Cor. 7, 4. — ³ Joan. XXI, 18, 19. — ⁴ Matth. XXVI, 39. — ⁵ Joan. X, 18. — ⁶ Ibid. 11.

Martyres fecit: quanto magis debent usque ad mortem pro veritate certare, et usque ad sanguinem adversus peccatum quibus oves ipsas pascendas, hoc est docendas regendasque committit? Ac per hoc præcedente passionis ejus exemplo, quis non videat magis debere imitando pastori hærerere pastores, si eum multæ etiam imitatæ sunt oves, sub quo pastore uno in grege uno, et pastores ipsi sunt oves? Omnes quippe fecit suas oves, pro quibus est omnibus passus: quia et ipse ut pro omnibus pateretur, ovis est factus.

TRACTATUS CXXIV.

Ab eo loco: *Et cum hoc dixisset, dicit ei, Sequere me* etc. usque in finem Evangelii.

I. Non parva quæstio est, cur Apostolo Petro, quando se tertio manifestavit Discipulis, dixerit Dominus, « Sequere me, » de Apostolo autem Joanne, « Sic eum » volo manere donec veniam, quid ad te? » Huic quæstioni, quantum Dominus ipse donaverit, sive pertractandæ, sive solvendæ sermonem novissimum hujus operis impendimus. Cum ergo prænuntiasset Dominus Petro, qua morte clarificaturus esset Deum, « dicit ei, Sequere me. » Conversus Petrus vidit illum Discipulum quem diligebat » Jesus, sequentem: qui et recubuit in cæna super peccatus ejus, et dixit, Domine, quis est qui tradet te? Hunc » ergo cum vidisset Petrus, dicit Jesu, Domine, hic autem quid? Dicit ei Jesus, Sic eum volo manere donec » veniam: quid ad te? Tu me sequere. » Exiit ergo sermo » iste inter fratres, quia Discipulus ille non moritur. Et

» non dixit ei Jesus, Non moritur : sed, Sic eum volo
 » manere donec veniam, quid ad te¹? » Ecce quous-
 que in hoc Evangelio extenditur quæstio, quæ sua pro-
 funditate non mediocriter mentem scrutantis exercet.
 Cur enim dicitur Petro, « Sequere me, » nec dicitur
 cæteris qui simul aderant? Et profecto eum sicut ma-
 gistrum Discipuli sequebantur. Sed si ad passionem in-
 telligendum est, numquid solus pro Christiana veri-
 tate passus est Petrus? Nonne ibi erat in illis septem
 alius filius Zebedæi frater Joannis, qui post ejus ascen-
 sionem ab Herode manifestatur occisus²? Verum ali-
 quis dixerit, quoniam Jacobus non est crucifixus, me-
 rito dictum esse Petro, « Sequere me, » qui non solum
 mortem, sed etiam mortem crucis, sicut Christus, ex-
 pertus est. Sit hoc, si nihil aliud quod sit convenientius
 potuerit inveniri. Cur ergo de Joanne dictum est, « Sic
 » eum volo manere donec veniam, quid ad te? » et re-
 petitum est : « Tu me sequere : » tanquam ille ideo non
 sequeretur, quoniam eum manere voluit donec veniat?
 Quis facile aliud dictum esse credat, quam quod fratres
 crediderant qui tunc erant, eo quod scilicet non esset Dis-
 cipulus ille moriturus, sed donec Jesus veniret, ista ma-
 neret in vita? Sed hanc opinionem Joannes ipse abstulit,
 non hoc dixisse Dominum aperta contradictione declarans.
 Cur enim subjungeret, « Non dixit Jesus, Non moritur, »
 nisi ne hominum cordibus quod falsum fuerat inhæreret?

II. Sed cui placet, adhuc resistat; et dicat verum esse
 quod ait Joannes, non dixisse Dominum quod Discipulus
 ille non moritur, sed hoc tamen significatum esse talibus
 verbis, qualia eum dixisse narravit; et asserat apostolum
 Joannem vivere, atque in illo sepulcro ejus quod est apud
 Ephesum, dormire eum potius quam mortuum jacere con-

¹ Joan. xxi, 19-23. — ² Act. xii, 2.

tendat. Assumat in argumentum, quod illic terra sensim
 scatere, et quasi ebullire perhibetur; atque hoc ejus an-
 helitu fieri, sive constanter sive pertinaciter asseveret. Non
 enim possunt deesse qui credant, si non desunt qui etiam
 Moysen asserant vivere; quia scriptum est ejus sepulcrum
 non inveniri, et apparuit cum Domino in monte, ubi et
 Elias fuit, quem mortuum legimus non esse, sed raptum¹.
 Quasi Moysi corpus non potuerit alicubi sic abscondi, ut
 prorsus homines lateret ubi esset, atque inde ad horam
 divinitus excitari, quando cum Christo Elias et ipse sunt
 visi: sicut ad horam multa sanctorum corpora surrexe-
 runt quando passus est Christus, et post ejus resurrectio-
 nem apparuerunt multis in sancta, sicut scriptum est,
 civitate². Sed tamen, ut dicere cœperam, si quidam Moy-
 sen mortuum negant, quem Scriptura ipsa, ubi sepul-
 crum ejus nusquam inveniri legimus, mortuum tamen esse
 sine ulla ambiguitate testatur; quanto magis Joannes ex
 istorum occasione verborum ubi Dominus ait: « Sic eum
 » volo manere donec venio, » creditur vivus dormire sub
 terra? Quem tradunt etiam (quod in quibusdam Scriptu-
 ris quamvis apocryphis reperitur) quando sibi fieri jussit
 sepulcrum, incolumem fuisse præsentem; eoque effosso
 et diligentissime præparato, ibi se tanquam in lectulo
 collocasse, statimque eum esse defunctum: ut autem isti
 putant, qui hæc verba Domini sic intelligunt, non de-
 functum, sed defuncto similem cubuisse: et cum mortuus
 putaretur, sepultum fuisse dormientem; et donec Chris-
 tus veniat sic manere, suamque vitam scaturigine pulve-
 ris indicare: qui pulvis creditur, ut ab imo ad superfi-
 ciem tumuli ascendat, flatu quiescentis impelli. Huic
 opinioni supervacaneum existimo reluctari. Viderint enim
 qui locum sciunt, utrum hoc ibi faciat vel patiat terra

¹ Deut. xxxiv, 6; Matth. xvii, 3, et 4 Reg. i, 11. — ² Matth. xxvii, 52, 53.

quod dicitur : quia et re vera non a levibus hominibus id audivimus.

III. Interim cedamus opinioni, quam certis documentis refellere non valemus, ne rursus aliud quod a nobis quærat exurgat, Cur super humatum mortuum ipsa humus quodammodo vivere ac spirare videatur. Sed numquid hinc tanta ista solvitur quæstio, si magno miraculo, qualia potest facere omnipotens, tamdiu vivum corpus in sopore sub terra est, donec veniat terminus sæculi? Quinimo fit amplior et difficilior, cur Discipulo Jesus, quem diligebat præ cæteris, in tantum ut super pectus ejus discumbere mereretur, pro magno munere longum in corpore donaverit somnum : cum beatum Petrum per ingentem martyrii gloriam, ab onere ipsius corporis solverit, eique concesserit quod Apostolus Paulus se concupisse dixit, et scripsit : « Dissolvi et esse cum Christo¹. » Si autem quod magis creditur, ideo sanctus Joannes ait, non dixisse Dominum, « Non moritur, » ne illis verbis quæ dixit, hoc voluisse intelligi putaretur; corpusque ejus in sepulcro ejus exanime sicut aliorum mortuorum jacet : restat ut si vere ibi fit quod sparsit fama de terra, quæ subinde ablata succrescit, aut ideo fiat ut eo modo commendetur pretiosa mors ejus, quoniam non eam commendat martyrium, (non enim eum pro fide Christi persecutor occidit,) aut propter aliquid aliud quod nos latet. Manet tamen quæstio cur dixerit Dominus de homine morituro, « Sie eum volo manere donec veniam. »

IV. Illud etiam in his duobus apostolis Petro et Joanne quem non moveat ad quærendum, cur Joannem plus dilexerit Dominus, cum ipsum Dominum plus dilexerit Petrus? Ubi cumque enim se commemorat Joannes, ut nomine suo tacito ipse possit intelligi, hoc addit quod eum

¹ Philip. 1, 23.

diligebat Jesus, quasi solum diligeret, ut hoc signo discerneret a cæteris, quos utique omnes diligebat : quid ergo nisi amplius se dilectum, cum hoc diceret, volebat intelligi? quod absit ut mendaciter diceret. Quod autem majus dare potuit Jesus majoris erga eum suæ dilectionis indicium, quam ut homo cum cæteris condiscipulis suis socius tantæ salutis, solus tamen discubuerit super pectus ipsius Salvatoris? Porro quod apostolus Petrus plus aliis dilexit Christum, possunt quidem documenta multa proferri : sed ut longe in alia non eamus, ipsius tertiæ manifestationis Domini paulo superiore lectione, quæ istam præcedit, satis evidenter apparet, ubi interrogans eum, dixit, Diligis me plus his? Quod utique sciebat, et tamen interrogabat, ut etiam nos qui legimus Evangelium, amorem Petri erga Dominum, et illo interrogante et isto respondente nossemus¹. Quod autem in eo quod respondit Petrus, Amo te, non addidit, plus his, hoc respondit quod de se ipso sciebat. Non enim quantum ab alio quolibet diligeretur scire poterat, qui cor alterius videre non poterat. Sed tamen superioribus verbis dicendo : « Etiam » Domine, tu scis, satis et ipse declaravit, scientem Dominum interrogasse quod interrogavit². » Sciebat igitur Dominus, non solum quod diligeret, verum etiam quod plus illis eum diligeret Petrus. Et tamen si proponamus quærentes, quis duorum sit melior, utrum qui plus, an qui minus diligit Christum; quis dubitabit respondere, eum qui plus diligit esse meliorem. Item si proponamus quis duorum sit melior, utrum quem minus, an quem plus diligit Christus; eum qui plus diligitur a Christo, meliorem procul dubio respondebimus. In illa ergo comparatione quam prius posui, Petrus Joanni; in hac vero altera, Joannes anteponitur Petro. Proinde ter-

¹ Joan. xxii, 15. — ² Id. xxi, 16.

tiam sic proponimus: Quis est duorum Discipulorum melior, qui minus quam condiscipulus ejus diligit christum, et plus quam condiscipulus ejus diligitur a Christo; an ille quem minus quam condiscipulum ejus diligit Christus, cum plus ipse quam suus condiscipulus diligat Christum? Hic plane cunctatur responsio, et augetur quæstio. Quantum autem ipse sapio, meliorem qui plus diligit Christum, feliciorem vero quem plus diligit Christus, facile responderem; si justitiam Liberatoris nostri minus eum diligentis a quo plus diligitur, et eum plus a quo minus diligitur, quemadmodum defenderem, perviderem.

V. Aggrediar igitur in ejus manifesta misericordia, cujus est occulta justitia, de solvenda quæstione tam ingenti, pro viribus quas ipse donaverit, disputare: hucusque enim proposita est, non exposita. Exponendæ vero ejus hoc sit exordium; ut meminerimus in hoc corruptibili corpore quod aggravat animam¹, vitam nos miseram vivere. Sed qui jam redempti per Mediatorem sumus, et Spiritum sanctum pignus accepimus, beatam vitam in spe habemus, etsi re ipsa nondum tenemus. Spes autem quæ videtur, non est spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus². In malis autem quæ quisque patitur, non in bonis quibus fruitur, opus est patientia. Hanc itaque vitam de qua scriptum est: « Numquid non tentatio est vita humana » super terram³? » in qua quotidie clamamus ad Dominum: « Libera nos a malo⁴, » cogitur homo tolerare etiam remissis peccatis: quamvis ut in eam veniret miseriam, primum fuerit causa peccatum. Productior est enim poena quam culpa; ne parva putaretur culpa, si cum illa finiretur et poena. Ac per hoc vel ad demonstrationem debitæ miseriarum, vel ad emendationem labilis vitæ, vel ad exercitationem

¹ Sap. ix, 15. — ² Rom, ix, 24, 25. — ³ Job, vii, 1. — ⁴ Matth. vi, 13.

necessariæ patientiæ, temporaliter hominem detinet poena, et quem jam ad damnationem sempiternam reum non detinet culpa. Hæc est istorum dierum, quos in hac mortalitate agimus malos, quamvis in ea diligamus videre dies bonos, flenda quidem, sed non reprehendenda conditio. Venit enim de ira Dei justa, de qua Scriptura loquens: « Homo, » inquit, natus ex muliere, brevis vitæ, et plenus iræ¹: cum ira Dei non sit ut hominis, id est perturbatio concitati animi, sed tranquilla justii supplicii constitutio. In hac ira sua Deus non continens, sicut scriptum est, miserationes suas, præter alia solatia miserorum quæ generi humano præbere non cessat², in plenitudine temporis, quo ipse sciebat hoc esse faciendum, misit Filium suum unigenitum, per quem creavit universa, ut manens Deus fieret homo, et esset mediator Dei et hominum homo Christus Jesus³: in quem credentes per lavacrum regenerationis soluto reatu omnium peccatorum, et originalis videlicet quod generatio trahit, contra quam maxime regeneratio est instituta, et cæterorum quæ male agendo contracta sunt, liberarentur a damnatione perpetua, et viverent in fide et spe et caritate, peregrinantes in hoc sæculo, atque in ejus tentationibus laboriosis et periculosis, consolationibus autem Dei et corporalibus et spiritualibus ambularent ad conspectum ejus, viam tenentes, quod eis factus est Christus. Et quia in ipso quoque ambulantes non sunt sine peccatis, quæ de hujus vitæ infirmitate subrepunt, dedit eleemosynarum remedia salutaria, quibus eorum adjuvaretur oratio, ubi eos dicere docuit: « Dimitte nobis debita nostra, sicut et » nos demittimus debitoribus nostris⁴. » Hoc agit Ecclesia spe beata in hac vita ærumnosa: cujus Ecclesiæ Petrus apostolus, propter Apostolatus sui primatum, gerebat figurata generalitate personam. Quod enim ad ipsum proprie

Job. xiv, 1. — ² Psal. lxxvi, 10. — ³ 1^a Tim. ii, 5. — ⁴ Matth. vi, 12

pertinet, natura unus homo erat, gratia unus Christianus, abundantiore gratia unus idemque primus Apostolus : sed quando ei dictum est : « Tibi dabo claves regni cœlorum, » et quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in » cœlis, et quodcumque solveris super terram erit solutum et in cœlis¹; » universam significabat Ecclesiam, quæ in hoc sæculo diversis tentationibus velut imbribus, fluminibus, tempestatibus quatitur, et non cadit, quoniam fundata est super petram, unde Petrus nomen accepit. Non enim a Petro petra, sed Petrus a petra, sicut non Christus a Christiano, sed Christianus a Christo vocatur. Ideo quippe ait Dominus : « Super hanc petram ædificabo » Ecclesiam meam, quia dixerat Petrus : Tu es Christus, » Filius Dei vivi². » Super hanc ergo, inquit, petram quam confessus es, ædificabo Ecclesiam meam. Petra enim erat Christus³ : super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus⁴. Fundamentum quippe aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est, Christus Jesus. Ecclesia ergo quæ fundatur in Christo, claves ab eo regni cœlorum accepit in Petro, id est, potestatem ligandi solvendique peccata. Quod est enim per proprietatem in Christo Ecclesia, hoc est per significationem Petrus in petra; qua significatione intelligitur Christus petra, Petrus Ecclesia. Hæc igitur Ecclesia quam significabat Petrus, quamdiu degit in malis, amando et sequendo Christum liberatur a malis. Magis autem sequitur in eis qui certant pro veritate usque ad mortem. Sed universitati dicitur : « Sequere me, » pro qua universitate passus est Christus : de quo dicit idem Petrus, Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus⁵. Ecce propter quod ei dictum est,

¹ Matth. xvi, 19. — ² Ibid. 17. — ³ 1 Cor. x, 4. — ⁴ Id. iii, 11. — ⁵ 1 Petr. ii, 21.

« Sequere me¹. » Est autem alia vita immortalis, quæ non est in malis : ibi facie ad faciem videbimus, quod hic per speculum et in enigmate videtur, quando multum in conspicienda veritate proficitur. Duas itaque vitas sibi divinitus prædicatas et commendatas novit Ecclesia, quarum est una in fide, altera in specie; una in tempore peregrinationis, altera in æternitate mansionis; una in labore, altera in requie; una in via, altera in patria; una in opere actionis, altera in mercede contemplationis; una declinat a malo et facit bonum, altera nullum habet a quo declinet malum, et magnum habet quo fruatur bonum; una cum hoste pugnat, altera sine hoste regnat; una fortis est in adversis, altera nihil sentit adversi; una carnales libidines frenat, altera spiritualibus delectationibus vacat; una est vincendi cura sollicita, altera victoriæ pace secunda; una in tentationibus adjuvatur, altera sine ulla tentatione in ipso adiutore lætatur; una subvenit indigenti, altera ibi est ubi nullum invenit indigentem; una aliena peccata ut sua sibi ignoscantur ignoscit, altera nec patitur quod ignoscat, nec facit quod sibi poscat ignosci; una flagellatur malis, ne extollatur in bonis, altera tanta plenitudine gratiæ caret omni malo, ut sine ulla tentatione superbiæ cohareat summo bono; una bona et mala discernit, altera quæ sola bona sunt cernit : ergo una bona est, sed adhuc misera; altera melior et beata. Ista significata est per apostolum Petrum, illa per Joannem. Tota hic agitur ista usque in hujus sæculi finem, et illic invenit finem : differtur illa complenda post hujus sæculi finem, sed in futuro sæculo non habet finem. Ideo dicitur huic : « Sequere me : » de illo autem, « Sic eum volo manere donec veniam, quid » ad te? Tu me sequere. » Quid enim est hoc? Quantum sapio, quantum capio, quid est hoc nisi, Tu me sequere

¹ 1 Cor. xiii, 12.

per imitationem perferendi temporalia mala, ille maneat donec sempiterna venio redditurus bona? Quod apertius ita dici potest: Perfecta me sequatur actio, informata meae passionis exemplo; inchoata vero contemplatio maneat donec venio, perficienda cum venero. Sequitur enim Christum, perveniens usque ad mortem pia plenitudo patientiae: manet autem donec veniat Christus, tunc manifestanda plenitudo scientiae. Hic quippe tolerantur mala hujus mundi in terra morientium, ibi videbuntur bona Domini in terra viventium. Quod enim ait, « Volo eum manere » donec veniam, » non sic intelligendum est quasi dixerit, remanere vel permanere; sed, expectare: quoniam quod per eum significatur, non utique nunc, sed cum venerit Christus, implebitur. Quod autem per hunc significatur, cui dictum est: « Tu me sequere, » nisi nunc agatur, non pervenietur ad illud quod expectatur. In hac autem activa vita quanto magis Christum diligimus, tanto facilius liberamur a malo. At ipse nos minus diligit quales nunc sumus: et hinc ideo liberat, ne semper tales simus. Ibi vero amplius nos diligit; quoniam quod ei displiceat, et quod a nobis auferat, non habebimus: nec ob aliud nos hic diligit, nisi ut sanet et transferat ab his quae non diligit. Hic ergo minus, ubi non vult remaneamus: ibi amplius, quo vult transeamus, et unde non vult pereamus. Amet ergo eum Petrus, ut ab ista mortalitate liberemur; ametur ab eo Joannes, ut in illa immortalitate servemur.

VI. Sed ista ratione illud ostenditur, cur amplius Joannem quam Petrum amaverit Christus, non cur amplius Petrus quam Joannes amaverit Christum. Neque enim si plus nos diligit Christus in futuro saeculo, ubi cum illo sine fine vivemus, quam in isto unde eruimur, ut illic semper simus, propterea nos tunc eum minus dilecturi sumus quando meliores erimus; cum meliores utique nisi

amplius eum diligendo, nullo modo esse possimus. Cur ergo Joannes minus eum diligebat quam Petrus, si eam vitam significabat, in qua est multo amplius diligendus, nisi quia propterea dictum est: « Volo eum manere, » id est, expectare « donec veniam, » quoniam et ipsum amorem qui tunc multo amplior erit, nondum habemus, sed futurum expectamus, ut cum ipse venerit, habeamus? Nam sicut in Epistola sua idem dicit Apostolus: « Nondum apparuit quod erimus; scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est¹. » Tunc ergo amplius quod videbimus, diligemus. Ipse autem Dominus illam quae futura est vitam nostram, qualis in nobis futura sit sciens, praedestinatione plus amat, ut ad eam nos amando perducatur. Quocirca quoniam universae viae Domini misericordia et veritas², miseriam nostram praesentem novimus, quia sentimus; et ideo misericordiam Domini, quam nobis de miseria liberandis exhiberi volumus plus amamus, eamque quotidie maxime pro peccatorum remissione poscimus et habemus: hoc per Petrum significatum est plus amantem, sed minus amatum; quia minus nos amat Christus miseros quam beatos. Veritatis autem contemplationem qualis tunc futura est, minus amamus, quia nondum novimus nec habemus: haec per Joannem significata est minus amantem, atque ideo et ad ipsam, et ad ejus in nobis amorem, qualis ei debetur, implendum, donec veniat Dominus expectantem; sed plus amatum, quia id quod per illum figuratum est, hoc efficit beatum.

VII. Nemo tamen istos insignes Apostolos separet. Et in eo quod significabat Petrus, ambo erant: et in eo quod significabat Joannes, ambo futuri erant. Significando sequebatur iste, manebat ille: credendo autem ambo mala praesentia hujus miseriae tolerabant, ambo futura bona

¹ 1 Joan. III, 2. — ² Psal. XXIV, 10.

illius beatitudinis expectabant. Nec ipsi soli, sed universa hoc facit sancta Ecclesia sponsa Christi, ab istis tentationibus eruenda, in illa felicitate servanda. Quas duas vitas Petrus et Joannes figuraverunt, singuli singulas: verum et in hac temporaliter ambulaverunt ambo per fidem, et illa in æternum fruuntur ambo per speciem. Omnibus igitur Sanctis ad Christi corpus inseparabiliter pertinentibus, propter hujus vitæ procellosissimæ gubernaculum, ad liganda et solvenda peccata claves regni cælorum primus Apostolorum Petrus accepit¹, eisdemque omnibus Sanctis propter vitæ illius secretissimæ quietissimum sinum, super pectus Christi Joannes Evangelista discubuit². Quoniam nec iste solus, sed universa Ecclesia ligat solvitque peccata: nec ille in principio Verbum Deum apud Deum, et cætera de Christi divinitate, et de totius divinitatis Trinitate atque unitate sublimia, quæ in illo regno facie ad faciem contemplanda, nunc autem donec veniat Dominus, in speculo atque in ænigmate contuenda sunt, quæ prædicando ructaret, de fonte Dominici pectoris solus bibit; sed ipse Dominus ipsum Evangelium pro sua cujusque capacitate omnibus suis bibendum toto terrarum orbe diffudit. Sunt qui senserint, et hi quidem non contemptibiles sacri eloquii tractatores, a Christo Joannem apostolum propterea plus amatum, quod neque uxorem duxerit, et ab ineunte pueritia castissimus vixerit³. Hoc quidem in Scripturis canonicis non evidenter apparet: verumtamen id quoque multum adjuvat congruentiam hujusce sententiæ, quod illa vita per eum significata est, ubi non erunt nuptiæ.

VIII. « Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet » de his, et scripsit hæc; et scimus quia verum est testimonium ejus. Sunt autem, inquit, et alia multa quæ fecit

¹ Matth. xvi, 19. — ² Joan. xxi, 12. — ³ Hieronymus lib. 1 contra Jovinianum.

» Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror » mundum capere eos, qui scribendi sunt, libros. » Non spatio locorum, credendum est mundum capere non posse, quæ in eo scribi quomodo possent, si scripta non ferret? Sed capacitate legentium comprehendi fortasse non possent: quamvis salva rerum fide, plerumque verba excedere videantur fidem. Quod non fit quando aliquid quod erat obscurum vel dubium, causa et ratione reddita exponitur: sed quando id quod apertum est vel augetur, vel extenuatur, nec tamen a tramite significandæ veritatis erratur: quoniam sic verba rem quæ indicatur excedunt, ut voluntas loquentis nec fallentis appareat, qui novit quousque credatur, a quo ultra quam credendum est vel minuitur loquendo aliquid, vel augetur. Hunc loquendi modum græco nomine, non solum græcarum, verum etiam latinarum litterarum magistri hyperbolen vocant. Qui modus, sicut hoc loco, ita in nonnullis aliis divinis litteris invenitur, ut est: « Posuerunt in cælum os suum¹: » et « Verticem » capilli perambulantium in delectis suis²: » et multa hujusmodi quæ Scripturis sanctis non desunt, sicut alii tropi, hoc est locutionum modi. De quibus operosius disputarem, nisi Evangelista terminante Evangelium suum, etiam ipse compellerer meum terminare sermonem.

¹ Psal. lxxii, 9. — ² Id. lxxvii, 22.

quid secundum per hanc hebdomadam vobiscum de Scripturis agerem, quantum Dominus donare dignatur, quod posset in istis septem vel octo diebus finire, occurrit mihi Epistola beati Joannis: ut cujus Evangelium paschale habet, quæ Epistolam tractando ab eo non recedamus, præsertim quia in ipsa Epistola satis dulci omnibus, quibus sanum est palatum cordis, Scripti circiter Christi anno 114. — * Vide B. Guilel. lib. xii, pag. 387-397.